

Mitől lesz egy képsor

sorozat?

Vajda János

A fotográfia lényege a pillanatban rejlik. Ám nincs az a hihetetlenül rövid expozíció, amelyet ne előzne meg sokszorosan hosszabb előkészítés. A jó képhez bizony nagyon hosszú előkészítő munka, s nagy adag

megszállottság kell. Ráadásul a fotográfus belevághat olyan cselekményfolyamatok megörökítésébe is, amelyekről nem lehet egyetlen képben beszélni. Más esetekben egy-egy röpke pillanat is több képet generál.

kerül(het) szembe a cikk címében megfogalmazott dilemmával.

Számos pályázaton is lehet sorozatokkal nevezni, s aztán a kiírók vagy a zsűrirok, de főleg a pályázók által rosszul értelmezett meghatározás vitákra és sajnos sértődésekre is okot ad. Legelőször próbáljuk meg tisztázni, hogy mi az, ami biztosan nem sorozat! Személyes zsűrizési tapasztalataim szerint bizony vannak olyanok, akik úgy gondolják, hogy nagy sebességű fényképezőgéppel rögzített rövid folyamat sok egymás utáni képe már sorozat. Ez azonban csak egyetlen történés sok, különböző képe, még akkor is, ha több másodpercig is eltart a dolog. Lehetne az ilyesmit egymásra fényképezve, stroboszkóp hatásúan is megoldani, de sokkal célszerűbb a képsor (!) legjobb darabját bemutatni, azt, amelyik a legjobban jellemzi az egészet. Attól, hogy lehetőségünk van egy-egy eseményről, történésről több képet készíteni, még nem biztos, hogy mindet be is kell mutatni. Vagyis a képsorok és a variációk egy témára nem minősülnek sorozatnak.

Még elgondolkodtatóbb, amikor a pályázók egyetlen témát több nézőpontból, vagy más-más kompozíciós elv alapján többször lefényképezve terjesztik képeiket a zsűri elé. Válassza ki belőle a legjobbat a zsűri! Az értékelők pedig mérgükben kisöprik az összes képet. Erre sokkal jobban oda kell figyelni! Az előző esetet, egy-egy kirívóan jó akció kapcsán nagy hümmögve néha lenyeli a tisztelt grémium, az

utóbbi nem. Ha valaki pályázik, a válogatás munkáját nem háríthatja másra.

Ha sem ez, sem az nem sorozat, akkor mi igen? Egy-egy fotográfiai képsor akkor minősül sorozatnak, ha komplex cselekménysorozat epizódjainak képeit felsorakoztatva mutatja be az egész történést. Minden egyes képnek önállóan is kifejezőerejűnek kell lennie, de igazi értelmük csak az együttes, megfelelő sorrendű bemutatással érvényesül. Még emlékezhetünk iskolás tanulmányainkból a fogalmazások hármastagolására: bevezetés, tárgyalás, befejezés. A sorozatnak is minimum három képből kell állnia, és általában hat képet tartalmazhat. A tagolás több kép esetén is változatlan, legfeljebb valamelyik rész több képből áll.

A mellékelt sorozatnak a *Tarlóégetés* címet adtam, és a Találkozás a Természettel '90 pályázatra neveztem vele. Hazafelé autóztam Tamásiból Siófok felé, amikor megláttam a földekről felszálló füstöt. Lekanyarodtam a műútról, összeszereltem a nálam levő fényképezőgépet (Tokina 5,6/400 mm, Canon F-1N, Orwo NP55, 400 ASA-ra exponálva), és a téma után indultam. Bevezetésnek az általam meszsziről megpillantott, égő tarlót szántam. A tárgyalás első része a tarlót meggyújtó emberek tevékenysége, míg a második a megfeketedett, füstölő föld közeli képe. A befejezés az emberek távoztával a golya képében a tulajdonát visszafoglaló természet. (Ám ha nem a magam szemszögéből nézem a dolgot, akkor az 1. és 2. képeket fel kell cserélni a 3. és 4.-kel, a cselekmény kezdete ugyanis a tarló meggyújtása.)

Ilyenkor a fotós irigykedik a filmesekre, akik sokatmondó eseménysorokat forgathatnak le sok-sok percen át, sok egymást követő képpel. Ezt a gondot orvosolhatja a mai, modern slideshow programok kínálta moziimitáció. Az ember kénye-kedve szerint zimmelgethet-zoomolgathat ide-oda, svenkelgethet, és annyi képet fűz fel egymás után, amennyit csak elbír a kiválasztott zenéje vagy a jó ízlése. A fotó és film sajtósági ötözete a diaporáma. Az „egy kép nem kép” fényképezési alapszabály, s nemcsak a tájképekre ellőtt dublékra vonatkozik, hanem, mint láthatjuk, a fényképezés számos más területére is. A összegyűlt képekkel a fotós kezdeni szeretne valamit, és ekkor

Az én első élményem a meszsziről meglátott láng- és füstcsóvák voltak, ezért akartam így láttatni. A zsűri aztán négy képre leszűkítve, kiállításra javasolta a sorozatot. Az 1., 2. és a 3., 4. képek láthatóan egy-egy epizódról szóló képsorok, kiválasztották közülük a jellemzőbbet, ezért kiejtették az 1-es és a 4-es képet. A sorrendben is változtattak, a kiállításon 3.-2.-5.-6. sorrendben szerepeltek, a személyes élményt általánossá értelmezve át.

Mindenképpen tanácsos tanulmányozni a fotóirodalmat, megnézni, milyen alkotásokat könyvelt el a „szakma” sorozatként, és ezek értelmezéséből kiindulva, önkritikus szemlélettel válogatni és összeállítani képeinket egy-egy pályázatra.

Szeptember, a szarvas hava

A szeptember nemcsak a nyár végét jelenti, hanem a tanév kezdetét is, és sokaknak az egyik nagyobb csapás, mint a másik. A természetfotósok egyik része ellenben boldog izgalmal tekintgeti át a felszerelését. Az elkövetkezendő hónap ugyanis egyet jelent a magyar erdő királyának, a gímszarvasnak a nászával. A gyakorlott, ösereg „bögésfotósok” már előre tudják, hová kell menniük, mire készüljenek. A még kezdő, de érdeklődő fényképeszek számára foglalom össze néhány fontos tudnivalót.

A szarvasbögés nem csak a fotósoknak fontos esemény. A vadászoknak azon része, akiket már eléggé megfertőzött a rigyetés szaga, ha lehet, a fényképeszeknél is nagyobb izgalmal várják a bikák énekének felzendülését. Ebből az is következik, hogy az események jobbára vadászterületekre koncentrálódnak, vagyis a fotós az esetek többségében nem szívesen látott vendég a szerelmes agancsosok közelében. Ez több szempontból is érthető. A vadra váró puskás ember számára a nagy telével a vadföldre kiálló fényképező, még ha zöldbe is van öltözve, elég bosszantó tud lenni. Az eltévedt golyókról nem is beszélve. A területen nem megfelelően mozgó ember az állatokat is zavarja, és ezzel a vadászat eredményességét is rontja. A vadászok haragja tehát érthető, a bikák trófeája nemcsak az elejtő számára becses érték, de szép összegekkel gyarapíthatja a vadásztársaságok és az ország kasszáját is.

A bögésre kihegyezett fotográfus számára a hely kiválasztása mellett a legfontosabb a területen működő vadásztársasággal való egyeztetés. Ez ma nem kerülhető el! Egyre kevesebb az igazán jó bögőhely, ezért ezek nagyon féltettek és kellőleg el is zártak. Egyébként is célszerű a kiszemelt területen kapcsolatokat teremteni. Az ebből származó haszon mind a

A '90-es évek elején találtam egy igen jó vadaskert Ausztriában, Altenfelden városka közelében. Kevesen látogatták. Tágas kifutókban, illetve karámokban voltak az állatok, az alacsony kerítések pedig könnyen „átlóhatók”. A kép jól szemlélteti a Nyugat-Európára inkább jellemző szarvas-élőhelyeket. A magaslat alatt elhelyezkedő nézőpont miatt nem látszik a túloldalon húzódó kerítés, így a kép természetes látványt nyújt. 1,4-szerező extenderrel megnövelt 400 mm-es Sigma teleobjektív rajzolta ezt a kivágást – csekély utánvágással – a Canon F-1N-be fűzött Kodachrome 200 filmre. A könnyebb mozgás miatt egylábú állványt használtam, de válltámasszal kiegészítve.

két fél számára fontos. A fotós így nyugodt helyen, senkit sem zavarva lesegethet, ha szerencséje van, kattintgathat is, viszont információval láthatja el a vadak mozgását illetően a szakembereket is. Ha megkérnek rá bennünket, ne ózdkodjunk a terítékek elkészítésétől sem. Ezzel nemcsak vendéglátóinknak kedveskedhetünk, hanem egy ősi, a vadat tisztelő hagyomány fennmaradt pillanatait örökíthetjük meg a magunk számára. S ezzel is mélyíthetjük a kapcsolatot.

A gemenci erdő valaha – mint a kormány vadászterülete – elzárt volt. Ma a Duna-Dráva Nemzeti Park részeként természetvédelmi szempontok miatt rekesztődnek ki a kíváncsiskodók. A nemzeti park illetékesei szerveznek ugyan vezetett fotós utakat, de elég drágán, és valljuk be, esetleges sikerrel.

Természetesen, a vadászterületeken kívül is „énekelnek” a bikák, de a közismert kirándulóhelyeken jobbára csak hallhatjuk őket. A nyílt térségekre csak a sötétéjjellel együtt merészkednek ki, se meglátni, se lefényképezni nem nagyon lehet esélyünk őket.

Látszólag egyszerűen megoldható feladat a különböző vadasparkok látogatása. Itt az állatok zárt területen mozognak, egyes rálátási pontok megfelelő fotózási helyek lehetnek. Az ilyen helyeken készült képekkel az a gond, hogy sok azonos beállítású fotó készülhet a hely adottságai és az állatok viselkedése miatt. A fotókon nem szabad látszódnia a zárt környezetre utaló jeleknek, építményeknek, ezért a nézőpontok szűkre szabottak. Az edzett vadasparkozók külföldön kajtatják az itthon még ismeretlen parkokat, és ideig-óráig élvezhetik is ennek a gyümölcsseit a hazai bemutatókon. Jó tudni azonban, hogy a tőlünk északra, északnyugatra eső helyeken a szarvasbögés októberre esik.

(vajda)

Mindenképpen érdemes szem előtt tartani: ahol a gímszarvas életére egyben természetvédelmi terület is, tovább növekedik a fotós tevékenységét gátló körülmények eshetősége. Ezek a helyek ugyanis a természetvédelmi hatóságok beleegyezését is el kell nyernünk ahhoz, hogy büntetlenül mozoghassunk. A vadászterületen engedély nélkül „kolbászoló” fotós heveny rosszallást, gyors kitessékelést szenvedhet el, ugyanezért a szigorúan védett természetvédelmi területen borsos pénzbírság, de akár bírósági eljárás is kapható.

Tavaly a Gyulaji Vadgazdaság Pincehelyi Erdészetének voltam a vendége. A kép magaslesről készült, s ez nem mindig szerencsés, mert így a fotón könnyen a talajba lehet „nyomni” az állatokat. A vadföld azonban enyhén felém lejtett, így a bika szinte szemmagasságba került velem. A távolság viszont elég nagy volt, ehhez a kivágáshoz majdnem 1200 mm-nek (!) megfelelő gyújtótávolság kellett. Ez a megkésztetett, régi típusú Canon 2,8/300-ast jelenti, amit tovább szorozt az EOS 350D 1,6-es, továbbá az FD/EF átalakító 1,22-os tényezője. Szerencsére, a nagy kiinduló fényerő az ISO 400 beállítás mellett elég rövid záridőt engedélyezett, így a szarvas bögő mozdulatát jól meg lehetett „fagyasztani”. A masszív állvány és a még masszívabb panorámafej azonban ehhez az összeállításhoz kötelező volt.

